

Andreas – Vijfde Zondag door het Jaar – 4 februari 2024

Marcusevangelie

Twee weken geleden had Rob de preek in de oecumenische viering in Brunssum, waar de PKN gemeenten en de Andreas samen de Week van de Eenheid vierden. Hij zette het verhaal van de Barmhartige Samaritaan neer als baken in ‘de huidige onveilige instabiele situatie in de samenleving’. Verleden week had Eline de preek; ook zij sprak over ‘deze tijd als complex en een zootje’ en noemt profeten als bakens; en Jezus als baken bij uitstek. Het Marcusevangelie opent zó: Dit is het begin van de Blijde Boodschap van Jezus Christus. Ik zeg: Niet alleen ‘begin van’, maar ook ‘bodem onder’ de Blijde Boodschap. We gaan dáár strakjes wat op doordenken.

Overweging

Lieve mensen, zoals ik in de inleiding al zei: de overweging van twee weken geleden ging over de Barmhartige Samaritaan; de overweging van verleden week over ‘Wat is Gezag’. Wat doe ik vandaag? Een actueel gebeuren aanhalen, en probeer daarmee het verhaal van de Barmhartige Samaritaan van twee weken geleden, en het verhaal van verleden week over Gezag, nog dichterbij te halen en te versterken.

Wat is dat actuele gebeuren? Mensen van mijn leeftijd herinneren zich nog levendig bisschop Bekkers van Den Bosch, in de jaren zestig van de vorige eeuw. Hij was geliefd bij mensen, want hij wist als geen ander wat in de arme gezinnen van zijn bisdom omging (hij was zelf de oudste van een groot gezin). Hoewel Bekkers geen groot spreker was, wist hij in begin jaren zestig in eenvoudige TV toespraakjes bij KRO-Brandpunt te verwoorden, waar mensen mee zaten: de spanning tussen de leer van de kerk en hun leven. Over liefde en verantwoordelijkheid van gehuwden sprak hij, over kindertal. Letterlijk zei hij: 'de beslissing over een kind, over nog een kind erbij of niet nog een kind erbij, ligt bij de gehuwden zelf; hun eigen geweten is de maatstaf; dat kan hen door niemand afgenomen worden, zelfs niet door de kerk'. Het was een heel nieuw profetisch geluid in die jaren; mensen voelden voor het eerst dat ze serieus genomen werden en vertrouwen kregen op een terrein, waar hun geen eigen stem gegeven werd; men had zich immers maar aan het kerkelijke standpunt te houden. En

ineens komt daar deze bisschop met zijn bevrijdend woord. Hij sprak mensen aan; hij begreep mensen; ze waren geestdriftig over wat hij zei, want hij onderrichtte hen als iemand met gezag.'

Nu komt het: Bij de eeuwwisseling, in 2000 (ik herinner het mij als de dag van gisteren), werd er een enquête uitgeschreven: wie is volgens u de meest gezagsvolle katholiek geweest tussen 1900 en 2000? De vraag werd voorgelegd aan twee groepen mensen: aan een groep van bisschoppen/geleerden/theologen, en aan gewone mensen. De uitslag was verbluffend: bisschop Bekkers kwam bij de gewone mensen als eerste uit de bus; gewone mensen beschouwden hem als de meeste gezagsvolle katholiek van de 20ste eeuw; maar in het rijtje van de bisschoppen en geleerde theologen kwam hij niet voor!

Ik geef hier een paar gedachten bij deze actuele gebeurtenis: Ten eerste dit: In het evangelie van Marcus staat over Jezus: 'Als een lopende vuurtje ging zijn faam rond in heel Galilea'. Is dat eigenlijk niet precies hetzelfde als die verrassende eerste plek voor bisschop Bekkers in de enquête? Want dat was het toch: in de ogen van de gewone mensen was bisschop Bekkers de meest gezagsvolle katholiek van de hele 20ste eeuw geweest; hij verwoordde wat er in de harten van mensen omging aan zorgen en verdriet; hij gaf de mensen hun stem terug op zo'n belangrijk punt als het kindertal.

Een tweede (volgens mij heel belangrijke) gedachte bij alle drie verhalen is: de barmhartige Samaritaan raakte 'geëmotioneerd' staat er letterlijk, hij ging direct aan de slag met de gewonde langs de weg, hij hoefde niet na te denken over andere keuzes; dat woord 'geëmotioneerd' staat niet bij de priester, ook niet bij de leviet. Verleden week ging het over gezag: Marcus zegt in het Grieks letterlijk: 'exousia', vanuit zijn diepste wezen, vanuit zijn ziel; is dat niet hetzelfde als 'compassie'? ; is dat niet hetzelfde als 'barmhartigheid'? Paus Franciscus opende zijn pontificaat met het afkondigen van een jaar van barmhartigheid, van liefde.

Een derde gedachte komt bij me op: In het Marcus evangelie staat 'niet als de schriftgeleerden sprak Jezus', want die staan altijd klaar met hun ge-/verboden. Bisschop Bekkers stond dichtbij de mensen, sprak ook vanuit zijn diepste wezen, mensen voelden dat; hij kwam zelf uit een heel groot gezin, hij wist wat er in mensen leefde aan verlangen, hoop, zorgen en verdriet; natuurlijk kende hij de kerkelijke wetten en voorschriften goed, maar hij durfde te vertrekken vanuit de mensen, in hun huid te kruipen; een beroep te doen op hun eigen verantwoordelijkheid. Mensen met gezag kunnen/durven dat; zij geven geen oplossing, maar vertrouwen dat anderen hun eigen oplossing vinden.

Tot slot dit: Mensen vandaag begrijpen dat; mensen hunkeren naar zo'n kerk: niet naar een wetten kerk van ge-/verboden, maar naar een liefdeskerk, een kerk die naast mensen staat, niet oordeelt, niet veroordeelt, maar vergeeft, hen aanvoelt en hen aanmoedigt. Zouden ook wij er met elkaar als gemeenschap voor kunnen zorgen, dat wij dat uitstralen, uitdragen vandaag, echt gezag... zoals Jezus....zoals de Barmhartige Samaritaan... zoals bisschop Bekkers.... zoals paus Franciscus... ?

Nodig is dan wel, dat wij – zoals Jezus in het evangelie -- regelmatig een stille plek zoeken, tijd vrij maken om bij te tanken, te bidden, na te denken over wat er echt toe doet. Amen.